

To je dalo priznanemu veščaku v lepopisju glavni povod, da se je lotil obširnega in trudapolnega dela, pokazati učiteljstvu pot, kako navajati učence k praktični pisavi.

Predvsem uvažuje pisatelj splošne predvaje za urjenje pisnih ustrojov (lakti, zapestja in prstov), s katerimi zabranjuje mnoge razvade početnega pouka, s katerimi uri učence v spretnih, prostih in pogumnih gibljajih, s katerimi odpravlja ono znano bojzljivo počasnost prvencev. Vse izvršuje izpočetka v velikem merilu (na celi strani, celi tabli) brez debelih potez ter tako sistematično zatira ročno drvenost in neokretnost. Potom razpolavljanja pisnega prostora prehaja polagoma do manjših oblik, potem vedno hitrejšega taktiranja do primerne hitrosti. Te takomenovane Kesterjeve (Castair, Carstairs) vaje so tem večjega pomena, ker gredo roko v roki s početnim risanjem. V formalnem oziru so pa naravnost neprecenljive vrednosti, ker gotovo vplivajo na razvoj močne volje in samostojnosti, ki jih tako jako pogrešamo pri svojih učencih. Grafologi trde, da morejo sklepati po pisavi na razne duševne sile piscev; ali bi ne mogli tudi mi trditi, da smo s temi smelimi potezami takorekoč injicirali učencem znatno množino duševne energije?

Za splošnimi predvajami pridejo po istih načelih zasnovane predvaje za male in velike črke, trije učni poizkusi, genetiški red in sestavine male in velike abecede, dodatek nekaterih vaj za drugi razred, podrobni učni načrt za osemrazredne ljudske šole, ki bo s primernimi premenami lahko služil vsaki šoli, in pregled šolskih zvezkov, ki je pa le lokalnega pomena.

V uvodu navaja pisatelj načela svoje metode in potrebne opombe glede klopi, sedenja, peres itd.

Reformatornega značaja je posebno točka 12.) uvoda, ki pravzaprav kaže, kaj bi bil rad izvršil pisatelj, če bi mu to dopuščale razmere in ki zasluži, da si jo zapišejo enkrat za vselej za uho naši šablonizatorji in dlakocepci. Zato naj jo navedemo tukaj doslovno:

12. V oddelku D so navedene tudi oblike velikih začetnih črk. Težko je ustreči v tem oziru, ker ima vsakdo svoj okus. Nekaterim učiteljem je oblika črk vse in po njej sodijo vsako pisavo. Tako se otroci uče črke bolj risati nego pisati, ker se vsled samih predpisov o potezih, oblikah, razdaljah itd. nikjer prav ne upajo napravljati pogumnih potez. Glavna stvar ni toliko oblika črk, ampak vaja roke v pravih in spretnih gibljajih. Pisava postane vsled tega nehoti pravilna in gibčna. Tudi novejša reforma lepopisja ima glede oblik zgolj praktični namen, ker stremi zlasti po sestavi abecede, ki bi bila kar najprimernejša za hitro pisanje; zato je proti vsaki obliki, ki se ne da v eni celi potezi pisati (črka T) ali pa neposrednje brez odstavljanja vezati z naslednjo črko (črka s) itd. Ali splošne veljave si še ni pridobila nobena teh novih abeced.*)

Nedvomno je, da bo treba po tej metodi žrtvovati posebno početkom vsakega šolskega leta več ur na korist lepopisju, zato bo pa lahko proti koncu leta na korist spisju odpadlo. Če hočemo postati res praktični, so take izpremene urnih načrtov med letom neizogibne, in učiteljstvo jih bo moralo priporočati pri okrajnih in deželnih skupščinah.

Upamo, da bo vsakdo, ki se zanima za izboljšanje lepopisnega pouka, drage volje segel po tem zvezku lepopisnih vaj in omogočil večjemu sestavitelju hitreje izdajo II. zvezka.

I. II.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: »Narodna Tiskarna« v Ljubljani 150 K; g. M. Grubbauer, izdelovatelj šolskih zvezkov od izkupička za tekoče šolsko leto 200 K; gospica Kristina Demšar, učiteljica v Smartnem pri Litiji, nabrala na odhodnici davkarja g. Ignacija Klinca v Robavsovi gostilni 20 K; g. Ferdo Wigle nabral v Pudobu 8 K. Živeli darovalci in njih nasledniki! J. Dimnik, blagajnik.

*) N. pr.: Der Schreibunterricht nach den Forderungen der Gegenwart. V. Erdmann Sack. Leipzig. Dürr'sche Buchhandlung.

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt ima že v vseh slojih svoje prijatelje. Na nabiralnih polah vidiš zapisana imena delavcev, obrtnikov, trgovcev, posestnikov, kmetovalcev, duhovnikov in graščakov. Od zadnjic nam je došlo pet kolekt iz krškega okraja, dve iz postojnskega in ena iz litijskega. Učiteljske soproge so pridno na delu in z veliko požrtvovalnostjo pa nabirajo znamke gospodične kolegince. Bodi jim čast in hvala! V krškem okraju so posebno marljive. Kdo bi ne bil vesel takih vrlih koleginc!

Da ne bo prošelj prepisovati, je odbor preskrbel tiskane prošnje, katere blagajnik pravkar razpošilja in sicer po dve v enem zavitku, katere naj prejemnik pošlje potem vsako drugemu adresatu. Seveda, če pa kdo rad še tiskane prošnje prepisuje in pošilja dalje, tembolje za konvikt.

Ta teden bo poskusil blagajnik svojo srečo s kolekto poštnih znamk tudi na Štajerskem in Primorskem. Torej, izvenkranjski tovariši in tovarišice, pozor in takoj na delo. Z združenimi močmi pridemo prej do cilja, kakor pa vsaka kronovina zase.

—mn—

Za rezervni fond: G. Vek. Strmšek, nadučitelj v Medvedovem selu, 38 K, ki jih je nabralo »Šmarsko-rogaško učit. društvo« ob svoji tridesetletnici dne 12. t. m. Marija Kinkela, učiteljica v Kastvu, nabrala med učiteljstvom vološkega okraja 14 K 12 h.

Petindvajsetletni službeni jubilej. Dne 28. junija bo minilo 25 let, kar so prebili na ljubljanskem učiteljskem zrelostni izpit ti-le tovariši: Dimnik Jakob, nadučitelj v Ljubljani, Janežič Janko, c. kr. vadniški učitelj v Ljubljani, Kleč Avgust, učitelj v Ljubljani, Pintar Josip, učitelj v Tunjicah, Trošt Fran, nadučitelj na Igu, Vrezec Janko, nadučitelj v Ribnem, Žirovnik Josip, nadučitelj v Gorjah. Sošolca teh tovarišev sta pa gg. Kecelj Alojzij, učitelj v Ljubljani, in Janko Muren, učitelj v Draščicah, ki sta pa v 3. letniku bila potrjena v vojake in sta zato pozneje maturirala. Stirje sošolci so umrli, in sicer: Bantan Ivan, nadučitelj v Loškem potoku, Bartel Ivan, nadučitelj v Smartnem pri Litiji, Lavrenčič Alojzij, nadučitelj v Št. Vidu pri Vipavi in Vrančič Anton, nadučitelj v Zagradcu. Dva sošolca sta izstopila iz učiteljske službe in sicer: gg. Erblisch Robert in Kosch Ivan.

Zgoraj imenovani jubilarji se vabijo dne 28. junija zvečer na prijateljski sestanek in razgovor v gostilno »Pri levu« (poprej Košenina) na Marije Terezije cesti v Ljubljani. Kdor želi kaj več pojasnil, naj se obrne na nadučitelja Jakoba Dimnika v Ljubljani.

Potnina. Večkrat so se pritoževali učitelji, da kot član stalnega odbora okrajne konference ne dobe niti potnih stroškov povrnjenih, ako se morajo udeleževati sej stalnega odbora, dasiravno so večkrat uro hoda oddaljeni od kraja, kjer se vrši ta seja.

Podpisanec je kot član stalnega odbora za ljubljansko okolico vložil dne 29. aprila 1904 uradno prošnjo, da se mu izplača potnina za udeležbo pri seji stalnega odbora. Na to prošnjo je izdal vis. c. kr. deželni šolski svet odločbo z dne 3. junija 1904, št. 2201, kjer se potnina prizna in se ima ta izplačati iz okrajnošolske blagajnice proti pošiljati potne izkaznice (Reise-Partikulare). Oddaljenost znaša podpisanemu do Ljubljane in nazaj skupno 21 km, pristojbina za km pa 40 h, torej 8 K 40 h. Dnevščina pa po § 44, lit. b, zakona z dne 29. aprila 1873 člani okrajne konference, oziroma stalnega odbora ne morejo zahtevati.*)

Fr. Ks. Trošt.

Osebnost. Službo glavnega učitelja na c. kr. učiteljskem v Gorici je dobil g. Josip Cizelj, učitelj meščanske šole na Krškem.

Poročil se je učitelj v Št. Gotardu, g. Fr. Kuhar z gdč. Marico Novakovo. Čestitamo!

Obletnica kronanja ogrskega kralja. Dne 8. t. m. je minilo 37 let, odkar je bil cesar Franc Jožef I. kronan za ogrskega kralja. Vsa javna in konzulatna poslopja so bila v zastavah, v vseh šolah so se vršile veselice.

*) Seveda, ker žive takrat lahko ob zraku!

Uredn.

V postojnskem okraju so se vendar zganili. Dne 6. julija bo namreč po uradni učiteljski skupščini volitev enega zastopnika učiteljstva v okrajni šolski svet. S tem bo ustrezno večini učiteljstva in tako bo odpravljena obenem tudi ta dosedanja nezakonitost. Prav!

Shod slovanskih visokošolcev. Na shodu slovanskih visokošolcev, ki se je vršil te dni v Pragi, so sprejeli te-le resolucije: 1. Da bi vis. ces. kr. vlada ustanovila v Brnu, glavnem mestu Morave, češko vseučilišče, dokazano potrebo češkega izobraženstva, ki črpajoč svojo izobrazbo na univerzi dunajski in praški, zlasti to poslednje, preslabo zaradi nedostatnih prostorov, prepolnjuje kot edino vseučilišče sedemmilijonskega naroda. — 2. Da bi vis. c. kr. vlada odstranila občutno pomanjkanje rednih dotiranih profesorjev in primernih drostorov na češki univerzi v Pragi, da bi pomnožila učiteljske osebe in dala novo zgradbo praški tehniki, da bi izpopolnila tehniko v Brnu in izpolnila vse kulturne zahteve češkega naroda. — 3. Zahtevamo, da bi c. kr. visoka vlada ustanovila slovensko vseučilišče v Ljubljani in s tem zagotovila slovenskemu narodu individualni razvoj na narodnem temelju. — 4. Da bi vlada ustanovila zadostno število slovanskih ljudskih, meščanskih in srednjih šol v vseh deželah, kjer prebivajo Slovenci, ter tako izpolnila prve slovenske kulturne zahteve in naredila konec dosedanjemu narodnemu nasilju, ki izpodkopava narodni razvoj. — 5. Zahtevamo, da naj vis. c. kr. vlada prizna popolno reprociteto vseučilišča v Zagrebu z vseučilišči naše državne polovice, in naj poskrbi, da ne bodo dijaki iz Bosne in Hercegovine prisiljeni s štipendijami in konvikti, da obiskujejo nemške visoke šole, ampak naj jih vlada podpira pri obiskovanju hrvaških visokih šol.

Novo slovensko akademično društvo. Slovenski visokošolci na Koroškem si snujejo slovensko ferijalno društvo »Korotan«, ki hoče prirejati zborovanja, veselice in predavanja po Koroškem. Naše mnenje je, da ne bo rešilo samo to društvo umirajočega koroškega slovenstva, kakor ga ne bo rešila celovška klerikalna slovenska gospoda. Rešilo ga bo samo slovensko šolstvo! Da dobe koroški Slovenci to, je treba napeti v prvi vrsti vse sile!

Koliko dohodkov ima ubogi vatinski jetnik? List »Europé« priobčuje zanimivo statistiko dohodkov papeževih. Od zemljišnega posestva v Italiji in v inozemstvu ima Vatikan 875.000 frankov, od obresti akcij, obveznic in državnih papirjev 6 milijonov, od darov 1 milijon in pol, naposled od Petrovega novčiča 12 milijonov frankov dohodka na leto. Torej skupaj ima papež 21.875.000 frankov dohodka na leto. Izdatki znašajo le 5.547.000 frankov, in to: 2 milijona in pol za plačo kardinalom in dostojanstvenikom, 397.000 za vatikansko osebje, 250.000 za knjižnico in muzej, 750.000 za baziliko sv. Petra in 750.000 raznih izdatkov. Papež ima torej po listu »Europé« na leto čistih dohodkov 16 milijonov frankov! — Pa pišejo časih klerikalni listi o njem, kakor da bi bil tako ubožen, da nima niti za söl!

Narod, ki želi ustanoviti v Ljubljani slovensko vseučilišče, še nima nobene svoje meščanske šole. Čujemo, da ustanove Nemci kot dopolnilo šulferajnske šole sličen zavod v Ljubljani. Komentara k takim razmeram menda tudi ni treba!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1166.

Kranjsko.

Na enorazrednici na Vrabčah je popolniti mesto učitelja. Prošnje so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 11. julija 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 10. junija 1904.

Št. 852.

Na štirirazrednici v Gor. Logatcu je eno učno mesto za učitelja stalno popolniti. Moški prosilci naj vlagajo svoje prošnje semkaj do dne 3. julija 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 2. junija 1904.

Št. 382.

Na dvorazrednici pri Sv. Vidu pri Cerknici je izpraznjeno nadučiteljsko mesto popolniti.

Prošnje so vlagati semkaj do dne 12. julija 1904.

C. kr. okr. šolski svet v Logatcu, dne 12. junija 1904.

Št. 705.

V litijem okraju se razpisujejo s tem sledeče učiteljske službe v stalno, oziroma začasno nameščenje: a) voditeljski in učni mesti na enorazrednicah v Št. Lambertu in v Prežganju; b) po eno učno mesto na štirirazrednicah v Šmartnem pri Litiji in v Zagorju.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj po predpisanem potu do 7. julija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 9. junija 1904.

Št. 1074.

V krškem okraju se razpisujejo s tem sledeče učiteljske službe v stalno, oziroma začasno nameščenje: a) voditeljski in učiteljski mesti na enorazrednicah na Dobovcu in v Buseči vasi; b) po eno učno mesto na trirazrednicah v Št. Janžu, Boštanju, Št. Rupertu, Cerkijah in Vel. Dolini.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo po predpisanem potu semkaj do 7. julija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 9. junija 1904.

Št. 615.

Na enorazredni ljudski šoli na Koprivniku je razpisana začasno nameščena učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje se predlagajo po predpisanem potu semkaj do 10. julija 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 5. junija 1904.

Št. 763.

Na dvorazredni ljudski šoli v Starem trgu je stalno, oziroma začasno popolniti učno mesto s postavnimi prejemki in stanovanjem.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 13. junija 1904.

Št. 1139.

Na enorazredni ljudski šoli v Podgradu pri Rudolfovem je stalno, oziroma začasno popolniti službo učitelja-voditelja.

Prošnje je vlagati do 15. julija 1904.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, 14. junija 1904.

Št. 1138.

Na trirazredni ljudski šoli v Toplicah je začasno popolniti učno mesto.

Tozadevne prošnje je vlagati do 15. julija t. l. tuuradno.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 14. junija 1904.

Št. 1137.

Na enorazrednici v Selu pri Šumberku je stalno, oziroma začasno popolniti mesto učitelja-voditelja.

Prošnje je vlagati do 15. julija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 14. junija 1904.

Št. 761.

Na enorazrednici v Radencih je služba učitelja-voditelja stalno, oziroma začasno popolniti.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 13. junija 1904.

Št. 762.

Na enorazredni ljudski šoli v Preloki je popolniti stalno, oziroma začasno mesto učitelja-voditelja.

Prošnje je vlagati do 10. julija 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 13. junija 1904.

Št. 760.

Na enorazredni ljudski šoli v Petrovi vasi je popolniti stalno, oziroma začasno mesto učitelja-voditelja.

Prošnje je vlagati do 10. julija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 13. junija 1904.

Št. 1020.

Na dvorazredni ljudski šoli v Banjaloki je stalno ali začasno popolniti nadučiteljsko mesto s postavnimi prejemki in prostim stanovanjem.

Prošnje je vlagati do 10. julija 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 13. junija 1904.